

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

24:e årg. 1928.

Nr 8. Augusti.

Pris 25 öre

HA VI ATT BEFARA EN SÅDAN LIKNÖJDHET SOM BILDEN VISAR?

Ha vi att befara en sådan liknöjdhet från våra klassystrars sida som bilden här ovan utvisar? I artikeln "En betraktelse över siffror och kvinnor" påvisade signaturen H. L. i juninumret av Morgonbris att 70 proc. av överklassens kvinnor röstade vid 1924 års andra-kammarval, men endast 43 proc. av underklassens kvinnor. Således är det konstaterat att de fattigare klassernas kvinnor äro mer pliktförgättna medborgarinnor i detta avseende än överklassens kvinnor och våra farhågor för att de skola även vid hös-

tens val stanna hemma, icke ogrundade. Vad blir följden, frågar nog många inom våra leder. Men frågan behöver endast ställas för att därmed vara besvarad!

Höger, liberaler och frisinnade ha många, många önskningar, dels gemensamt och dels olika var för sig, som alla gå mot arbetarnas intressen och rättvisa fordringar.

Högern, som har stora ekonomiska resurser till sitt förfogande att driva sin valrörelse med, har dessutom en stark och livaktig kvinnorörelse, som inte kommer att lämna någon

möda ospard att värva väljare för sitt program.

De ha nyligen publicerat detta och däri vädjat till alla "ansvarskännande" män och kvinnor att verka för allt det som ligger inom ramen av högerns närmaste önskningar.

Att här införa de olika punkterna har ingen betydelse, ty de säga intet nytt. Men att bagarfrun i Borlänge kommer att bli ett stort valnummer för dem därom kunna vi vara övertygade. Ty förutom punkterna om kyrka och försvar uppmanas

dessa "ansvarskännande" att verka för "upprätthållandet av närings- och yrkesfrihet, som enligt lag berättigar varje svensk man eller kvinna att genom eget arbete försörja sig och de sina." Här ha kvinnorna formulerat en punkt som kommer att värma många hjärtan av olika politiska schatteringar inom de borgerligas läger och båda upp till försvar mot det "hemska fackföreningstyranniet".

Arbetarekvinnorna måste svara på det enda och riktigaste sättet, nämligen att gå ur huse var- enda en och rösta med arbetarepartiet. Ty vilja arbetarekvinnorna behålla den levnadsstandard som genom fackföreningsrörelsen och socialdemokratien med mycken möda och hårda strider ernåtts, så finns ingen annan möjlighet än att efterlikna överklasskvinnorna och med valsedeln försvara sin ställning.

Högerns kvinnors demagogiska tal om frihet till arbete innebär endast friheten för de ekonomiskt starkare att utnyttja sin privilegierade ställning till egen förmån.

För arbetareklassen innebär denna frihet endast att sjunka tillbaka till den "gamla goda tiden" då den fick finna sig i att mottaga det som vederbörande behagade anse som skälig lön.

Arbetarekvinnor! Låt därför ingen dag gå förbi utan insats för ett lyckligt val för arbetarepartiet.

Morgonbris valnummer

(n:r 9, 1928)

utkommer i medio av augusti med ett både agitatoriskt, värdefullt och lättläst innehåll.

Rikt illustrerat med goda teckningar till artiklarna.

Kommissionsärer uppmanas att fortast möjligt insända rekvisitioner om förhöjd upplaga till *Morgonbris expedition*, Upplandsgatan 1 III, ö. g., **Stockholm**.

Pris och rabattvillkor som vanligt.

Innehållsförteckning:

Ha vi att befara en sådan liknöjdhet som bilden visar?

En tänkare för kvinnopublik, av *Karl Esper*. Under riksdagen, av *N. T.*

Pressen och kvinnorna. Några rön från "Pressa" i Köln, av *Oscar Hedberg*.

Litteratur.

Sär du i tid eller otid?, av *En mor*.

Das Johanneskirchlein i Brixen, av *Linda Öberg*.

En arbeterskas ungdom. Följetong.

Agitationsartiklar, notiser och klubbrev.

En tänkare för kvinnopublik.

Av *Karl Esper*.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Det finns emellertid en manlig filosofisk skriftställare, av icke ringa djup och originalitet, som rönt den sällsporda men helt visst förtjänta äran att bliva särskilt uppmärksam- mad, omhändertagen, ja, omhuldad av kvinnorna. Och som säkerligen bättre än de flesta filosofer läses, förstås och uppskattas av tänkande kvinnor världen runt.

Han var icke gift; fastän han idealiserade familjelivet och framhöll, att kravet därpå "förföljde honom" och var det enda verkligt lockande i världen, valde han att stå utanför detsamma. Ehuru försynt och älskvärd i sitt uppträdande, var han ingen stor charmör och hade i övrigt inga särskilt vinnande egenskaper, som kvinnorna värdera. Rent ut sagt ansågs han i sin ämbetsutövning — han var professor i estetik och filosofi i Genève — tråkig eller misslyckad på något sätt. Hans föreläsningar voro grundliga och detaljerade, men på intet vis märkliga eller fängslande. Hans utgivna diktböcker och översättningar av poesi röjde formell skicklighet men verkade i övrigt tämligen slätstrukna och rönt heller ingen vidare anklang. Vänner och kamrater kunde ej undgå att tycka, att han begravde sina pund, att han svek de förväntningar, man ställt på hans lärdom och begåvning. Vad var det då, som kunde förläna denne man, i livet så anspråkslös och tillbakadragen, ett så stort posthumt intresse, en så stadigt växande ryktbarhet och publik — framför allt bland kvinnorna?

Saken var den, att *Henri Frédéric Amiel* — ty det är honom det är fråga om — levde ett slags egendomligt dubbelliv, vilket samtiden före hans bortgång knappast hade någon aning om. Han var nykter och till synes tämligen steril i sitt dagliga akademiska värv. Men på sin lediga tid gav han utlopp åt ett själfullt drömliv, en djuptänt och spekulerande fantasi, som, förtätad på papperet, utgör några av den filosofiska litteraturens mest väl-skrivna och fascinerande blad.

Säkerligen ha en hel del av *Morgonbris'* litterärt intresserade läsarinor hört historien om den förvåning, som grep den vittra

samtiden, när efter den svenske skalden *Stagnelius'* död de som togo hand om hans efterlämnade papper i ett nu stodo med händerna fulla av romantisk, högstämnd lyrik. Något liknande hände dem, som genomgingo *Amiels* andliga kvarlä- tenskap. Det kom nu i dagen, att hans verkliga litterära insats låg förborgad i en tätskriven dagbok, där han anställt en fortlöpande rä- kenskap med sig själf, med livet och världen omkring, med de högsta problemen såväl som tillvarons skif- tande småting.

Under titeln "Fragments d'un journal intime" — på svenska kallad "En drömmares dagbok" — utgick denna samling av aforistiskt hållna meditationer till eftervärlden och har för mången, som tagit del därav, blivit en andlig skatt, som han eller hon ogärna velat gå miste om.

"Mer än en misslyckad författare eller en sådan, som icke velat framträda, har anförtrott sig åt dagbo- ken. Dagboken har gjort honom berömd."

Om denna sentens passar in på någon, som odlat dagbokens littera- turform, så är det *Amiel*. Först med upptäckten av hans otryckta dagbok stod det klart för omgivningen, att man här hade en författare av stora mått att räkna med. Denna starkt personliga uttrycksform, som sär- skilt väl lämpar sig för inträngande självbiografi och själsanalys, hade han tagit i anspråk på ett mästertligt sätt. Den ställde med ens hans för- fattarskap i en klass för sig.

När denna egendomliga själsbikt vid sekelskiftet 1900 först utkom i svensk översättning, var det med eff varmt hållet förord av *Ellen Key*. Den som ej läst detta och boken kunde ju frestas tro, att vad hon så- lunda rekommenderade skulle — i stil med hennes egen livsåskådning — giva uttryck åt något mycket po- sitivt och livsbejakande. Men så är det ingalunda. Redan i titeln be- tecknas författaren som en dröm- mare, ej handlingsmänniska; och detta bekräftas på ett ej enbart upp- lyftande sätt av innehållet. Boken är en sällsam tankebrygd, som ej får njutas oreserverat. Man vinnes av den och måste värja sig emot den. Ty den inrymmer en god del av för-

lamande modlöshet och tvivelsjuka, av passiv hållning inför tillvarons svårigheter. Men den är äkta och upplevad melankoli. Den skildrar konstnärligt, men hänsynslöst och med en gåtfull, segt fasthållen energi ungdomsårens skiftande själsstämningar, ej minst den tvekan och viljelöshet, som kan gripa de unga. Hos de flesta äro väl sådana självtviveltillflyktiga, förbifarande skuggor; men här äro de fasthållna och förtätade till en bestående livsstämning. Ingen led mera under denna passivitet än Amiel själv; och han avvärjar på förhand läsarens kritik genom att oupphörligt förebrå sig, att han är en tanke-, ej handlingsmänniska. Det är dock ingalunda av någon slöhet eller maklighet, han avhåller sig från att anspänna sin handlingsenergi. Nej, olyckan i Amiels liv är, som man mycket riktigt påpekat, hans idealism. "Hans brinnande åtrå efter idealet förtär hans mod och skaparkraft". Det egenomliga inträffade emellertid, att just hans svaghet härvidlag blev hans styrka. Genom att — med evigheten som bakgrund — hålla domedag över sig själv, blev han till ett ovärderligt andligt stöd för andra.

Ellen Key framhåller, med tanke på det pessimistiska draget i Amiels författarskap, att hans bok "icke är för alla, kanske icke ens för de många". Likväl har den, i kraft av sin inneböende rikedom, trängt ut i vida kretsar och blivit en slags andra bibel för såväl ungdom som vuxna. Den obeskrivliga charm, som ligger i detta verk, betingas ej blott av den utsökta stilen, analysens

raffinemang och den fina naturskildringen. Det svävar däröver något hemlighetsfullt och ogripbart, en poetisk aura, som låter ting och tankar framträda i en trolsk, solig morgondager.

Det är från Amiel, man har det berömda uttrycket, att "ett landskap är ett själstillstånd". Hans psykologiska iakttagelser och reflexioner utmärka sig för en intelligent smidighet och behagfullhet; — men därför skall man icke tro, att de gå ängsligt ur vägen för det förfärande och fruktansvärda. Sällan eller aldrig ha dock själsliga avgrunder pejplats med en sådan tankens nobless och för-synthet. Han har mycket feminimt i sitt väsen; han tillskrev sig själv

kvinnliga förnimmelser och hyste mycken sympati och svaghet för den kvinnliga naturen. Följaktligen hade han stora förutsättningar att förstå och skildra kvinnorna; och man kan därför hålla med dem som beklaga, att han ej skrivit mer om kvinnan än han gjort, ty han skulle ha kunnat lämna viktiga bidrag till kvinnosjälens psykologi.

"Den smula paradiset, vi ännu spåra här på jorden, ha vi barndomens närvaro att tacka för" — skriver han på ett ställe. Han går in i en släktings barnkammare, där de små sova, och gör följande reflexion: "Ni mödrar, jag förstår er. Sömmen är livets mysterium." Men hans egen ersättning för maka och anhöriga blev dagboken.

De franska kritiker, som bedömt denna, ha ansett att Amiels studier och vistelse i Tyskland "germaniserat" honom, och Paul Bourget har halvt klandrande betecknat hans dagbok som "en ändlös monolog av en psykologisk Narkissos". Men han erkänner dock, att den inrymmer utomordentligt värdefulla psykologiska iakttagelser. Man kan förstå de något sura minerna, ty Amiel har gjort träffande och in-trängande analyser av tyskt och franskt folklyne, som icke varit enbart smickrande för fransmännen. Sålunda har han hävdad, att "den franska anden är formens fulländning; men den kommer aldrig åt livet självt". Skillnaden mellan Tyskland och Frankrike kan enklast karakteriseras i formeln: "tanke — ord", liksom mellan England och Italien i "vilja — talang".

På kvinnan be-

Vacker hy i ungdomsåren

och allt framgent är kvinnans högsta önskan och målet för all rationell hudvård. Experimentera ej med olika hudcremer utan lita på den erfarenhet, som säger, att namnet Gahns är en osviklig garanti för ett förstklassigt fabrikat. Välj till Er hudcreme Gahns

FARÉNA-CRÈME

Den kommer att bliva Er favorit, ty den är en skönhetscreme av rang — den behagligaste som finnes.

ror familjelivets öde" — skriver han i sina aforismer rörande detta tema. "Kvinnan är mera släkte, mannen mera individ. Kvinnan är närmast bestämd för mannen; mannen närmast för samhället. Det finns sålunda en maskulin och en feminin moral; tvenne förberedande kapitel till den mänskliga moralen."

"De verkliga filosoferna och konstnärerna" — skriver han på ett annat ställe — "kunna näppeligen finna sig i annat än de riktiga små barnens enfald och mästerverkens höghet. Vad som ligger emellan, förtjänar ej att tagas på allvar." Men — säger han — "tänk om jag vore far, vilken mängd av sorger ett barn skulle förorsaka mig!" Och dock! — "äktenskapets ideal förföljer mig. En kvinna, som skulle dela mitt liv, mina arbeten, mina tankar och förhoppningar. När allt omkring sviktar, vacklar, skälver och förmörkas — vilken fast punkt återstår för mannen? En kvinnas trofasta hjärta." — "Jag har dock kvävt mer än en uppspirande kärlek, av misstro till dess livskraft."

De litterära och filosofiska heroerna nagelfar han med en analys som är skarpsinnig och slående. Han har utomordentliga karakteristiker av män som Schopenhauer, Rousseau, Victor Hugo, och hur fint drar han icke distinktionerna mellan musiker som Mozart och Beethoven! "Mozart är mera grek och Beethoven mera kristen. Den förre är blid, den senare allvarlig. Mozart är den inre friheten, Beethoven den mäktiga entusiasmen. — Vilken är störst? En gagnlös fråga. Den ene är mera fulländad, den andre mera kolossal. Den ene giver, vad den andre kommer oss att önska. Envar av dem gör oss gott. Låt oss älska dem båda."

*

Vad är det Amiel med sådan en trågen iver söker i själen? Det är allt, världsgåtan, idealet, Gud. Han nekar icke till, att det också är en estetisk känsla förbunden därmed: "Det ligger något betagande och svindlande och outsägligt att blicka ner i en avgrund, och varje själ är en avgrund, ett mysterium av kärlek och ömkan." Men det etiska allvaret dominerar. — "Himlen, helvetet och världen är i oss. Fröna till allting finns i varje hjärta, och de största brottslingar liksom de största hjältar äro endast varieteter av oss själva. Men det är så, att det onda går av sig självt; till det goda

kräves mod." "Tingens yta är leende eller banal, men djupet är strängt och skräckinjagande. Så fort man rör vid de eviga tingen, vid själens öden, vid sanningen, vid plikten, vid livets och dödens hemligheter, blir man allvarsam, antingen man vill det eller ej."

Så levde Amiel i ett smått och trångt, filiströst borgerligt samhälle med en darrande och spänt instrumenterad själ, utan att svika sina plikter och utan att "se ned" på sin omgivning, dess sysslor, fröjder och sorger. Däruti skilde han sig från tänkarna med genilater, att han icke i en högdragen isolering drog sig från andra dödliga. Tvärtom, han har ord just för dessa. "Förakta icke din ställning! Det är där du har att handla, lida och segra. På alla punkter av jorden är man lika nära himlen och oändligheten."

På sistone blev det religiösa problemet för honom allt mera brännande, motsättningen mellan jaget och yttervärlden allt oöverkomligare. Han ställde på sin spets frågan om en god guds ställning till skapelsen. Dock kunde han icke förkasta gudstanken; det blev hans väsens djupaste behov.

Hans dagbok lär ha blivit uppskattad i Indien och studerad i de hinduiska familjerna. Detta är förklarligt. Men även i det praktiska och utåtriktade västerlandet har den fyllt och bör ännu kunna fylla en viktig uppgift. I den sist utkomna upplagan har medtagits mycket, som förut varit uteslutet, och man får däri en mera fullständig bild av den ande, det hjärta, som för att vinna klarhet kämpade en tyst, men taper strid.

Karl Esper.

—————
Gör valagitationen bland kvinnorna lyckad genom anordnande av trevliga möten och samkväm.

Kvinnoklubbar!

Rekvirera den aktuella broschyren som behandlar fosterfördrivnings- och steriliseringsfrågorna och preventivlagen. Pris 30 öre.

Socialdemokratiska partikongressen och världsspråket.

Till den socialdemokratiska partikongressen hade från Stockholms arbetarekommun ingivits en motion, vari yrkades att partiet och dess representanter skulle verka för esperantospråkets utbredning och införande i skolorna.

Partistyrelsen föreslog med anledning härav, att kongressen måtte, med uttalande av sin sympati för det arbete för större samförstånd mellan olika nationer, som utföres genom utbredande av esperanto, uppmana partimedlemmarna att studera språket och använda det i sina internationella förbindelser samt att på alla sätt stödja och uppmuntra esperantorörelsen.

I den efterföljande debatten gjorde borgmästare Lindhagen ett tilläggsyrkande till partistyrelsens förslag om att kongressen måtte uttala sig för en internationell överenskommelse om antagande av esperanto som världsspråk, avsett att införas i alla världens skolor, samt att partiet stöder ett sådant strävande.

Kongressen beslöt enhälligt bifalla partistyrelsens förslag med hr Lindhagens tillägg.

Över motionen hade partistyrelsen avgivit ett längre yttrande. Styrelsen påpekar däri först, att de ökade internationella förbindelserna orsaka stora motigheter på grund av språksvårigheterna och att något måste göras för att undanröja detta. Styrelsen trodde ej att något nationellt språk hade utsikt att bli upphöjt till världsspråk, lösningen måste sökas bland de artificiella språken, och då torde esperanto vara det språk, som närmast kan komma i fråga. Partistyrelsen uttalade sin stora sympati för världsspråksrörelsen. Med esperantos hjälp kan arbetareklassen uppnå större inflytande vid de internationella rådslagen. Staten bör medverka för utbildning av lärare i esperanto. Intill dess så sker bör esperanto studeras inom A. B. F.

—————
Den okunnige skryter ofta över sin färdighet i sådana saker, som icke hava något värde; men där det är en skam att vara okunnig, där har han icke något begrepp.

Under riksdagens

sista dagar behandlades, som vanligt, många viktiga frågor delvis för så gott som förenade kamrars. Så var åtminstone fallet med den interpellationsdebatt som utspann sig omkring Lindbergs för länge sedan framställda frågor angående de nuvarande militära försvarsanstalternas ändamålsenlighet i belysning av flygteknikens och de kemiska förstörelsemedlens utveckling. Han önskade att försvarsministern skulle föranstalta en utredning härom samt att därvid uppdraga riktlinjer för den totala avvärjningen jämsides med det militärorganisatoriska problemet.

Naturligtvis kunde en regering av halvt religiöst kynne inte vara med härom, varför svaret var både avvissande och bevis på ringa intresse för saken. En mycket livlig debatt följde, vari betonades att såväl de mest entusiastiska försvarsvännerna som de längst avancerade pacifisterna givit sin anslutning till interpellationen, ehuru från olika synpunkter.

Kapten Brunskogs och major Bratts uttalanden i försvarsproblemet citerades och det betonades vilken fåfång möda man gör sig när man försöker att med militärmedel trygga landets försvar. Ehuru man kan säga, att här berörts en av tidens mest aktuella problem, blev resultatet av interpellationen, som vanligt intet.

Flickskolefrågan var en annan av de sista dagarnas stora frågor. Vid förra årets skolbeslut uppdrogs åt regeringen att till 1928 års riksdag inkomma med detaljerat förslag om de kommunala flickskolornas organisation. Som detta förslag blivit föremål för livliga kommentarier blev debatten som väntat var både lång och animerad. Från socialdemokratiskt håll framhölls, att regeringen ej följt 1927 års principbeslut i frågan utan att det framlagda förslaget var ett fastlåsende av den gamla form, som sedan länge ansetts vara principiellt betänklig.

Regeringen ansåg sig ha lojalt effektuerat riksdagens vilja, men så ansåg inte socialdemokraterna, vilka enhälligt motsatte sig detsamma. Det hjälpte dock ej ens med Rydén's ivrigaste försvar för ett avslag på det hela; det skulle igenom och gick också, tack vare den borgerliga samlingen.

Även om inte beslutet gick helt i socialdemokratisk riktning innebär

dock detsamma för vår kvinnliga ungdom ett betydelsefullt steg fram till en billigare undervisning för dessa. Allom bekant är nog hur dyra de vanliga flickskolorna varit för de fattigare samhällsgrupperna. Det genomförda förslaget innebär bl. a. att varje kommunal flickskola skall ha både en sjuårig lärokurs, anknuten till fjärde folkskoleklass, och en sexårig lärokurs, anknuten till sjätte folkskoleklass.

En fråga, som årligen kommer bland de andra sista är anslaget till de arbetslösa. I år hade regeringspropositionen nöjt sig med att begära endast 3 miljoner kronor till arbetslöshetens bekämpande och under i huvudsak samma former som under de närmast föregående åren. Utskottsförslaget, vilket även tillstyrkt k. maj:ts förslag att statsbidraget till statskommunala arbeten skall utgå med intill hälften av det belopp, som utbetalas till de arbetslösa, dock högst 50 proc. av den för företaget fastställda nödhjälpslönen

och högst 3 kr. pr dag och person, gick igenom tack vare även i denna fråga den borgerliga samlingen. Det hjälpte ej ett dyft att alla arbetarrepresentanterna i utskottet reserverat sig för en höjning av anslaget till 8 miljoner kronor och ändring av direktiven i den riktningen, att strejk eller lockout skulle föranleda avstängning från arbetslöshets hjälp endast för de av konflikten direkt berörda arbetarna samt att ett flertal talare under dagens behandling i kamrarna slogs härför. Det blev endast 3 miljoner. (Till 74,000 arbetslösa.)

Under den långvariga debatten försökte socialdemokratiska partiets ordförande att pressa fram ett ställningstagande till arbetslöshetsförsäkringen från de frisinnades sida, men hr statsministern fann det fördelaktigare att inte uttala någon mening härom.

I slutspurtens behandlades också den direkta och indirekta beskattningen för kommande budgetår. Bevillningsutskottet hade tillstyrkt k. m:ts förslag om sänkning av skatteprocenten för inkomst- och förmögenhetsskatten från 160 till 150 och om sänkning av sockerskatten från 8 till 4 öre pr kg., under det att socialdemokraterna avstyrkt sänkning av inkomst- och förmögenhetsskatten och föreslagit sockerskattens avskaffande. I debatten krävdes från socialdemokratiskt håll, att de fattigaste i samhället borde ha kommit i åtnjutande av hela den skattelättnad, som är möjlig och i stället för att sänka inkomstskatten ha vi därför begärt, att sockerskatten helt skall slopas samt att så länge man inte nedbragt den indirekta beskattningen till vad den var före 1922, då kaffetullen höjdes med 38 öre, skall man inte sänka den direkta skatten.

Båda kamrarna biföllo utskottets förslag om sänkning av både den direkta samt sockerskatten. (Se nu till att även sockret i marknaden sänkes!)

N. T.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris. Samla prenumeranter! Prenumeration sker på närmaste postkontor.

Tänderna får man gratis

av en givmild natur. Men man måste anstränga sig en smula för att få behålla dem. Tag därför som en gyllene regel att två gånger om året besöka tandläkaren och två gånger om dagen borsta tänderna med Oxygenol tandcrème.

Lägg märke till, när Ni använder Oxygenol, antingen som munvatten eller som gurgelvatten, vilken stark skumbildning som uppstår, hur det liksom kokar i munnen. Detta skum rycker med sig bakterier, matrester och mikroorganismer och det intränger i munhålans minsta skrymslen. Ingenstans lämnas något kvar. Munnen känns ren och den är absolut ren efter en spolning med Oxygenol. Samma mekaniskt renande verkan har Oxygenol tandcrème — det viktigaste för ett verkligt gott munvårdsmedel.

Vad tänker denna moder på, där hon går vägen fram med barnet vid sin sida?

Hon är säkerligen en god och varmhjärtad kvinna och ömmar naturligtvis särskilt för sitt barns välfärd. Sitt hem vårdar hon på bästa sätt och är en god hustru.

Hennes make är en ordentlig och arbetsam man, duktig i sitt yrke och tillika en god make och fader.

Hennes min vittnar också om lugn lycka, varför vi taga för givet att hon inte bryr sig om att tänka något vidare på annat än vad dagen giver av omsorger och arbete för hemmet, make och barn.

Att hon har grannar för vilka livet gestaltar sig på ett annat sätt, att nöd och umbäranden, till följd

av mannens ofta återkommande arbetslöshet där är daglig gäst, har icke berört henne i annan mån, än att hon tyckt synd om dem. Att något liknande skulle kunna drabba hennes hem har hon icke reflekterat över. I sitt stilla sinne har hon nog tänkt att det berodde helt på dem själva, grannarna, att de hade det så svårt.

Icke förrän när hennes egen make kom hem och lade upp avlöningen och sade att denna troligen var den sista på mycket länge, ty nu ha många avskedats på fabriken på grund av arbetsbrist och driften kommer att när som helst inställas helt och hållet, blir hon medveten om att arbetslösheten är ett samhällsont och att den enskilde arbetaren i de flesta fall icke bär skulden för sin arbetslöshet.

Det var kanske lyckligt för henne att detta skedde före höstens val, ty hon är varken inskränkt eller elak utan vill allas väl, men har genom sin egen lycka blivit självbelåten och indolent ifråga om att känna samhörighet med sin klass.

Vi hoppas därför att dessa rader skola nå henne och tusentals andra husmödrar som vid föregående valet sutto hemma och bidrogo till att ej arbetslöshetsförskäringsfrågan fick sin lösning under denna riksdagsperiod. Ty visst vill hon och alla de andra mödrarna inom arbetareklassen lägga sin röst för det parti som vill söka

lindra lidandet och nöden och vill att hemmen skola bevaras.

Men de behöva upplysning om vad socialdemokraterna vilja ifråga om sociala reformer.

Vi uppmana därför alla Morgonbris läsarinor att bereda sig på att till höstens val gå från dörr till dörr och uppmana till deltagande i valet.

Det är på de många tusen hemmasittande kvinnorna och männen inom arbetareklassen som valets utgång beror, om socialdemokraterna skola erövra det antal platser som fordras i den lagstiftande församlingen för att kunna genomföra de nödvändigaste reformerna.

Litteratur.

Det unga Amerika, skildringar av Fredrika Bremer, sammanställda av Klara Johansson. Wahlström & Widstrands förlag. Pris häft. kr. 8:—, inb. kr. 10:50.

Den bok som härmed presenteras är ett lyckligt sammanpressat urval ur den berömda förf:s digra arbete: "Hemmen i den nya världen", som utkom för snart 75 år sedan och ej vidare finnes tillgängligt i bokhandeln. En lämpligare och bättre skickad person än Klara Johansson för utförandet av detta delikata värv, som givetvis är ganska grannlaga, har förlaget näppeligen kunnat få. För många blir det helt säkert av stort intresse att få ta del av detta arbete.

Boken om Branting.

Tredje häftet av Zeth Höglunds Branting-bok är nu utkommet från Tidens förlag.

Detta verk är av det allra största intresse och lovar att bliva en verklig kulturskatt. Förf. har beretts tillfälle att genomgå omfattande korrespondens och även genom andra källor lyckats få god inblick av Brantings ynglingaår och de miljöer han då vistades i. Arbetet speglar i sammandrag tidens kulturella och radikala strömningar och dess mer bemärkta personligheter som stå i samband med ämnet.

Hjalmar Brantings tal och skrifter, del VI, Världskriget, revolutionerna och freden, kr. 4:50, klotband kr. 6:—, Tidens förlag.

Detta är måhända den mest intressanta

och aktuella av de hittills utkomna volymerna. Boken innehåller de viktigaste artiklar och tal av Branting, som äga samband med världskrigets följdföreteelser samt världsfreden. Man får genom denna sammanställning en förträfflig bild av fredspolitikern och internationalisten Branting både såsom han framstod i sin allmänna syn på världskriget, dess personer och händelser och sådan han verkade i handling för att bidra till att skapa och uppbygga en ny värld på grundval av fred och folkförsoning. Det är påfallande, att Branting, när man nu läser hans uttalande under kriget i ett sammanhang, framträder mindre ensidigt antitysk än man i allmänhet torde föreställa sig genom de tendentiösa och polemiska utläggningarna från motståndarnas sida under krigstiden. Visserli-

gen ansåg han det tyska kejsardömet ha huvudskulden till kriget, och det tyska infallet i Belgien kom honom att omedelbart taga ställning mot en makt, som så hänsynslöst bröt mot folkkräftens heligaste principer, men han reagerade senare icke mindre skarpt mot Versaillesfredens orimligheter och mot ententens tyska politik liksom han i Folkförbundet intog en fullt självständig ställning gentemot segrarnas härskarvilja.

Den föreliggande delen av "Tal och skrifter" låter sålunda Brantings internationellt betydelsefulla insats i politik under den senaste tioårsperioden av hans levnad fullt komma till sin rätt och den ger en ytterst intressant överblick över detta viktiga tidsskede. Utgivaren har försett denna avdelning av det stora verket med en klarläggande inledning på ett tjugotal sidor.

Nils Herman Quiding, en svensk författarpersonlighet. Biografisk studie av G. Henriksson-Holmberg. Tidens förlag. Pris kr. 2: 25.

Denna biografiska studie av den hängivne Quidingforskaren blir en välkommen skrift för alla som intressera sig för sociala studier i vårt lands historia.

Författaren har ägnat stort intresse icke blott åt Quidings släkt- och familjeförhållanden utan åt hela den litterära samtidsvari han levde, såsom Almquist, Fryxell, Geijer, Tegnér och Crusenstolpe m. fl. Där efter följa några ingående kapitel om Quidings samhällsfilosofiska författarskap. Mot slutet behandlas nutidens förhållande till hans läror, speciellt får Strindbergs uppfattning en ingående belysning.

"*Dubbel fickordbok i esperanto*" är titeln på en av Förlagsföreningen Esperanto, Postfack 698, Stockholm 1, utgiven ordbok, som till författare har fil. mag. Carl Ohlsson. Den innehåller, såsom av namnet antydes, både svensk-esperantisk och esperantisk-svensk ordlista samt dessutom särskilda tabeller upptagande veckodagarnas och månadernas namn, mått, mynt m. m. Det finns visserligen förut större ordböcker i esperanto, men det har särskilt i de talrika studiecirklarna med esperanto som studieämne visat sig ett stort behov av en dylik ordbok till lågt pris ty de flesta ha icke råd att offra så mycket på sina studier. Av A. B. F:s rapporter att döma synes esperanto bliva det mest studerade främmande språket inom det frivilliga bildningsarbetet — sista säsongen rapporterades omkring 130 studiecirklar i esperanto — och den livliga anslutning Svenska Esperanto-Förbundets gratiskorrespondenskurs rönt vittnar även om att intresset för esperanto är stort i studieintresserade kretsar. Med sina 192 sidor till det låga priset av kr. 1: 50, bör denna vederhäftiga och noggrant utarbetade ordbok bliva uppskattad och ömtyckt.

Ny valhandbok.

Värdefull hjälpreda för valnämnder och valmän.

Höstens riksdagsmannaval komma att för rättas under delvis andra former än hitintills skett. För att stimulera intresset för valet är nämligen den bestämmelsen införd, att rösterna omedelbart skola preliminärt sammanräknas, så att valresultatet redan några timmar efter valets avslutande i sina huvuddrag kan bli känt.

Denna preliminära sammanräkning torde helt visst i många fall komma att välla valnämnderna en del besvär och huvudbry. I Tidens förlags nya "Valhandbok", som utarbetats av riksdagsman P. Edv. Sköld och fil. lic. Alfr. Vanner, finner man bl. a. även en klagörande redogörelse för denna procedur, en redogörelse, som bör kunna bli valnämnderna till mycken hjälp och nytta.

Dessutom innehåller valhandboken givetvis redogörelser för valförberedelserna, för den just nu aktuella röstlängdsgranskningen, för valets förrättande och för den slutgiltiga sammanräkningen. Med kännedom om att av valförrättare och valmän i vanliga fall icke så få fel begås, som leda till kasserering av enskilda valseklar eller röstsedlarna från hela distrikt, får det anses vara i valmännens och valnämndernas eget intresse att skaffa denna kortfattade men klara och uttömmande redogörelse för alla med valet sammanhängande åtgärder.

Boken har åsatts ett så lågt pris som 1 kr. 25 öre exemplar i mjukt klotband.

Valbroschyrer.

Partisekreteraren, hr Möller, utlyser i en intervju i Soc.-Dem. att det inte blir mindre än ett tjugotal valbroschyrer som kommer att utgivas och när som helst äro klara för rekvisition från Tidens förlag.

Broschyrerna ha skrivits av kända pennor inom partiet, med undantag av fyra, vilkas författare äro anonyma. De sistnämnda broschyrerna äro utvalda ur ett antal till en pristävling ingångna skrifter. Det är Socialdemokratiska ungdomsförbundet, som skött om arrangerandet av denna pristävling. Orsaken till att författarnamnen ej blivit utsatta är, att man ansett olämpligt att särskilt utpeka de personer, som fått pris för sina broschyrer. Det kan emellertid nämnas att ingen av dessa författare ingår bland de övriga, som bidragit till vallitteraturen.

Illustrerade brevkort komma även med i valpropagandan och mycket annat som blir upplyst om i dagspressen.

Amanda Frösell ur tiden.

Meddelandet härom når oss när tidningen redan delvis gått i press, varför vi först i nästa nummer bli i stånd att införa hennes nekrolog.

För valagitationen.

Från Kvinnoförbundet kommer att utges illustrerade upprop för valagitationen, ställda till olika grupper av kvinnor. Således kommer ett upprop att ställas till arbetarehemmens kvinnor, ett till industriarbeterskorna, ett till hembiträdaskåren och ett till lantarbetarekvinnorna. Cirkulär härom har utgått till kvinnodistrikten och partidistrikten.

Uppropen, som erhållas gratis, rekvireras från dessa, men för dem som icke kommit i förbindelse med något av distrikten eller arbetarekommun på platsen, kan rekvirera uppropen hos Soc.-dem. kvinnoförbundet, Upplandsgatan 1, 3 tr., Stockholm.

Använd dessa upprop väl och låt dem ej ligga obrukade. Det är ett oförlätligt slarv som borde betraktas med högsta ogillande.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara oerksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

Pressen och kvinnan.

Några rön från "Pressa" i Köln.

Av Oscar Hedberg.

Den internationella pressutställningen i Köln är en exponering av en oerhörd massa detaljer rörande det tryckta ordets historiska förlopp och betydelse i kulturellt, andligt, moraliskt, socialt och politiskt avseende. Utställningen är stor och imponerande och detta naturligtvis först och främst tack vare tyskarna, om vilka man emellertid i detta samband icke kan säga, att de försökt skapa något à la "Deutschland über alles" utan ett den nationella förståelsens tecken.

Utställningen börjar med en kulturhistorisk avdelning, vars samlingar äro så talrika och omfattande att de utgöra ett större kulturhistoriskt museum. I en jättestor hall åskådliggöres den moderna pressen, dess betydelse, arbetssätt, resurser m. m. Flera tyska tidningar ha sina egna utställningsbyggnader, varav ett par framställa vilken oerhördt komplicerad och forcerad verksamhet som försiggår innan en modern tidning är färdig att skickas ut i världen. Striden mellan protestanter och katoliker, vilken i Tyskland har icke blott andlig och social betydelse utan också i hög grad politisk och som måhända rasar bittrare i Köln än någon annanstans, tager sig här uttryck i en "Evangelisk specialutställning" och en "Katolsk specialutställning", vilka var på sitt vis hävda sin avgörande betydelse för pressen. Judarna ha också sin specialutställning.

Av de mångfaldiga avdelningarna kunna för övrigt nämnas "Papperet", "Telegraf och radio", "Tyska tidskrifter", "Pressen och skolan", "Pressen och sporten", "Pressen och ungdomen", "Pressen och konsten", "Pressen och kvinnan" m. fl. och om var och en av dessa vore det icke utan intresse utan fast mer rent av motiverat med en särskild artikel, som emellertid i vissa fall bör skrivas av särskilt sakkunnig person.

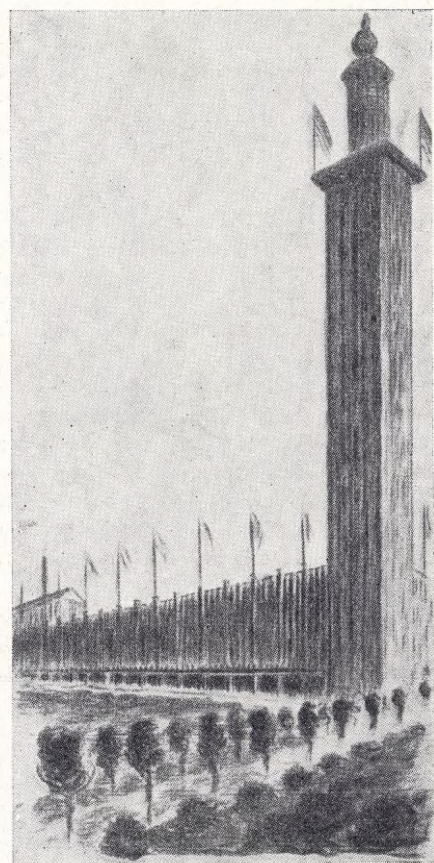
"Pressen och kvinnan" är ett ämne, som det efterhand blir allt mer och mer nödvändigt att fördjupa sig i. Pressen är ju den omedelbara återspeglings av livets händelser, av samhällslivet, av mänskliga tankar, känslor, åningar, förhoppningar, önskningsplaner, handlingar,

och den är i stånd att antingen förfäkta eller bekämpa idéer, rörelser, klasser, stånd m. m., varför den naturligtvis också har betydelse rörande kvinnans kamp för frihet och självständighet. Nu finns det ju stora, betydande kvinnoorgan i varje land med en någorlunda anständig kultur; men så har det ju icke varit länge, ja, det är ju delvis ännu så, att män i sin outransakliga visdom avgöra, vad som är lämplig eller oskadlig lektyr för kvinnan.

Tidskrifter med speciellt innehåll började utkomma i det adertonde århundradet. Politiken hade då så gott som erövrat tidningspressen, turen kom efterhand till de intellektuella spörsmålen, konst, litteratur m. m. Man har kallat det adertonde århundradet för tidskrifternas århundrade och det har icke varit alldeles omotiverat. Tidningarna hade fått en mera ytlig och dagspolitisk innebörd, tidskrifterna blevo därför ett forum för mera ingående och objektiva behandlingar och framställningar av teoretiska och andliga spörsmål. En stor del av tidskrifterna voro religiösa och moraliska — liksom många av dem äro än; de blevo och bli redigerade med särskild hänsyn taget till att allra största delen av läsarna bestodo och bestå av kvinnor och minderåriga — den maskulina frasen "för kvinnor och barn" har ofta blivit tillämpad i detta samband.

Om det än kan sägas, att tidskriftsutgivarna länge vägrade att erkänna kvinnans förmåga och rätt att hävda sig som självständig varelse och även om de flesta kvinnor med änglalikt tålmod tagit emot den andliga föda som bjudits dem, så har det i alla fall icke kunnat hindras att kvinnan så småningom erövrat ett visst inflytande inom pressen, så att hon på det hela taget icke längre behöver hålla till godo med vad som helst. Nu har hon sina egna organ, icke blott för kvinnoemancipation i villkorlig politisk och intellektuell betydelse utan i vissa länder till och med partipolitiska kvinnotidningar, och det, att ett lands press är partipolitisk bevisar, att det existerar något som heter tanke- och yttrandefrihet.

På "Pressa" har man försökt visa

Utställningstorn på "Pressa".

hur kvinnans liv och leverne återspeglats i pressen. Man har strävat efter att det icke blott skulle bli en samling torra och för vårt tids människor mer eller mindre svårfattliga dokument, utan en framställning av de olika tidernas sociala och andliga strömningar och i vilken mån kvinnan utvecklats i enlighet med dessa. Kvinnans utveckling och ställning nu visas med andra ord på "Pressa" på det hela taget både försvarligt och lättfattligt. Man har delat kvinnotidskrifterna i nedanstående grupper:

Religiösa kvinnoskrifter.

Kvinnorna i hemmet.

Kvinnan och kulturen.

Sociala kvinnoskrifter.

Pedagogiska kvinnoskrifter.

Vetenskapliga kvinnoskrifter.

Organ för kvinnliga yrkesföreningar.

Kvinnliga ungdomsskrifter.

Det var sannerligen icke litet, och om man inbillar sig att kvinnan har i sinne att nöja sig med de resultat hon ernått med sin strävan och verksamhet i egenskap av självständig individ, så kan man på "Pressa" bli övertygad om något annat, ty där gives belägg för att kvinnan på allvar börjat erövra livet.

Men kvinnoskrifternas antal kom-

mer nog icke att ökas så värst mycket; det kan kanhända snarare bli tal om en minskning, därför att "skapelsens herrar" beröva sig själva denna sin självgjorda titel och självtagna befogenhet och få lämna plats och erkännande åt kvinnan i publicistisk verksamhet och för övrigt för det kvinnan i kraft av utvecklingsmässig rätt och plikt tillägnar sig medbestämmanderätten. Många dagliga tidningar ha ju redan nu särskilda bilagor för spörsmål rörande kvinnan och hennes verksamhet i hemmen och samhällslivet och ha skaffat sig kvinnliga medarbetare, för att kunna vara så autentiska som de kvinnliga läsarna begära. Det finns naturligtvis ännu mycket att önska på detta område, men man kan dock notera ett framåtskridande, och den dagen kommer nog, när det icke kan sägas, att det eller det gör mannen bättre än kvinnan därför att han ju är man och hon "bara en kvinna". Och då behövs väl strängt taget ej heller tidningar och tidskrifter delas i avdelningar för män och kvinnor; måhända kunna vi inom icke alltför lång tid hinna så långt fram i förståelse av människosjälens, att man inser abnormiteten i litteratur och konst som av gamla gubbar och gummor göras barnslig för att barnen ska' kunna förstå det.

Kvinnoemancipationen följer med given konsekvens det sociala framåtskridandet. Man skall bara icke tro, att det är den av överklassens "intelligenta och självständiga" kvinnor startade och ledda kvinno-rörelsen som frigjort kvinnan. Social frigörelse innebär som redan sagts också kvinnans frigörelse, och det kan ju icke förnekas, att vi för närvarande befinna oss i en social frigörelseprocess, som historien icke kan uppvisa maken till.

Det kan man lära på specialutställningen "Kvinnan och pressen" på "Pressa" i Köln, denna oerhört mångfaldiga världsutställning, som bjuder på mycket annat av intresse och betydelse.

KAMRAT!

Ingå som medlem i det socialdemokratiska partiet, det enda verkliga arbetarepartiet. Deltag i fackför-eningens och din klubbs sammanträden. Köp och läs arbetarepressen! Bliv aktiv medlem i den socialistiska rörelsen.

Sår du i tid eller otid?

— Nå, "läran" må väl vara ganska grund och bristfällig eftersom socialisternas barn, de mest aggressiva barn gå helst den borgerliga vägen. Se på Agreus pojke, han är minsann borgerligare än de som fötts in i det, säger sågställare Persson med tjock och övertygande röst.

Sågställare Persson jagar socialdemokrater så snart något byte visar sig. Jag var nu den som råkat komma i skottlinjen för hans storordiga artilleri!

Perssons ord gav anledning till en stunds meditation, så där i ensamheten. Jag tänkte på Agrell. Han som satte in hela sin själ, sin kropp, sin familjelycka, allt, på sina socialdemokratiska ideal. Hans barn gingo stiek i stäv mot hans egen raka, aldrig vinglande stråt. Och jag tänkte: Var låg felet? Var är nyckeln till den gåtan?

Själv kom jag till det resultatet av tankeutsvävningarna: Vi så i otid. De frön som ska' ge nytt liv ska' läggas i luckrad, varm åker. Vi ha den benägenheten att så, innan vi rätt och resultatet blir där-efter. Agrell redde många åkrar och sådde och skördade, men den åker, som låg honom närmast, den var ju så liten, så att det knappast lönade mödan.

— — —
Vi så i otid!

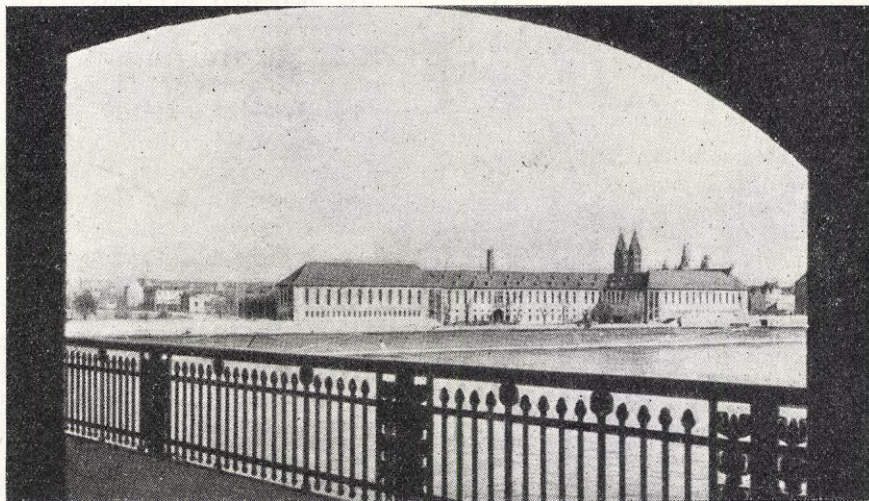
Jag minns en härlig kvinnofest härom året. Salen var festligt prydd med höstens alla vackra blomster, stora fyllda dahlior och storståtliga stockrosor. En begeistrad publik.

God stämning, gott kaffe, vacker musik och utmärkt sång. Festen bar kulturprägel. Det glädde oss alla, att vi nått så långt.

Vi fingo sånger och musik ur moderna kompositioner, såsom Merikanto, Sjögren, Melartin, Peterson-Berger och Kock och en massa andra. Vi fingo agiterande tal, ja, egentligen det som vi behövde för både själ och kropp. Till sist var det tid att gå hem. Som slutsång skulle Internationalen sjungas. Och med det bröts stämningen. Ingen kunde spela Internationalen, mest i brist på noter. En modig själ tog upp sången men började med refrängen och i en tonart som gjorde det omöjligt att sjunga med. Den med ett ovanligt röstmaterial utrustade flickan, som gett oss dessa nya och underbara kompositioner, sånger, som väl berättiga dem på stjärnornas konsertprogram och som den unga flickan klarade av med utsökt musikalisk känsla, kunde inte Internationalen. Hon var dock dotter till en av spetsarna inom kommunen. Jag ser däri ännu ett bevis på att hemäkern luckras och redes minst och följderna blir, dålig sådd och dålig skörd.

Vi så ock en oädel säd.

— — —
Det var en kall och blåsigt första maj. Men vad betyder det, maj är maj, det är början till det nya livet. Alla de fem ungarna hade haft bråttom att komma ut till lekkamraterna. Men innan de gingo räckte de alla fram händerna. Det vanka-

Det kulturhistoriska museet på den internationella pressutställningen i Köln, där avdelningen "Kvinnan och pressen" inrymts.
Fotografi från "Hohenzollernbrücke" över Rhen.

des nämligen en hel tjugufemöring, en dag som denna. Redan på lördagen hade programmet uppgjorts. 15 öre skulle man offra på Tomsells Tivoli. Resten skulle bli en slickepinn och en chokladbit. Så var programmet.

Men om en liten stund kommo småpojarna in igen. Hela programmet var kullkastat.

Den minste sa':

— Mor, jag vill inte åka karusell. Jag vill köpa en röd blomma. Vet du, alla karlarna ha röda blommor, jag vill också ha en.

Det gjorde gott i ett slitet proletärhjärta. Jag sanktionerade uppslaget och pojarna stormade ut och de stormade in igen om ett litet ögonblick. Då vore de fem i följe. Alla fem hade köpt vår röda blomma.

Man hade just inte mycken tid för frukosten i dag. Här skulle man ju ut och visa de andra grabbarna. Mor och far sågo menande på varandra. Få se hur denna dag slutade. Ska' det inte bli motion om en extra slantutdelning, när alla de andra barnen tåga till Tivoli!?

Våra två äldsta kommo först. Men det var inte av penningbehov. Endast några små förtroenden till mor och far.

— Kan ni tänka er att John vill inte gå och se på sta'n om vi ha de röda blommorna på rockarna. John sa':

— Sätt blomskräpet under rocken, annars tror ju folk att vi äro socialister.

Johns far hade varit med och kämpat i leden i många år, John, yngstsonen, var springpojke i en järnhandel.

— Nå, vad svarade ni John, frågade vi andlöst.

"Vi ä' socialister. Och vi äro stolta över det. Vi ha köpt blommorna för att bära dem och visa att vi äro med."

Barnen hade tagit saken djupt, det förstod jag därav, att ingen av dem motionerade om extra utdebitering till slickepinnar.

Som mor till fem av det växande unga gardet, säger jag till andra mödrar i vårt avlånga land: Lär barnen aktning och kärlek till mors och fars och alla fattigas kamp för rättvisa! Lär dem aktning för våra ideal! Det stärker deras framtidstro, viger dem för idéerna och gör dem värdiga att taga vid där mor och far slutat.

Det måste säs i tid, allt som ska' gro och ge skördar.

Jag har ännu inte sett vad min

Das Johanneskirchlein i Brixen.

Das Johanneskirchlein i Brixen.

I Tyskland, Österrike och Italien finnes en rikedom av små, gamla och pittoreska städer och intressanta kyrkor. Trots de många krig och uppror som under århundradena svept över kontinenten ha kyrkorna och deras oskattbara kulturrelikier i stor utsträckning bevarats, och man känner sig som nykter luteran ganska underlig till mods, då man första gången står i de skumma, rökel-sedoftande valven, och helgonens, Marias och Frälsarens glorioer skimra emot en ur dunklet.

Slumpen ville, att vi kommo att stanna i italienska Tyrolen i Brixen, en liten bergstad, om vilken vi inte visste mer, än att den en gång i sin makts dagar varit en mäktig handelsstad mitt i stora stråkvägen mellan Tyskland och Italien, och att den under nio århundraden styrts av furstbiskopar, myndiga herrar som emellanåt kommo ihop sig med själva påven, och som inte aktade de tyska kejsarna och deras fordringar ett spår!

Nu fingo vi se, att Brixen är en

åkers skörd har gett. Men jag vet, att jag sätt ädelt korn i lucker jord. Jord, som luckrats i fattigdom och bekymmer. Bli livets sol härefter nådig, ska' kanske min insats ge hundrafallt.

En mor.

väl bibehållen, urgammal liten stad med gavlar och arkader, gränder och källarprång, som man hos oss i Norden sällan ser maken till. Med den försvinnande makten och rikedom har befolkningen mistat lusten att förnya och bygga om, och därför stå många hus kvar oförändrade sedan femhundra år, med hotande galler framför fönstren och lustiga små portar, genom vilka en stor och frodig nordbo inte kommer in! Ty det fanns en tid, då man i Brixen, liksom litet varstans på kontinenten, litet emellanåt med vapen i hand försvarade ingången till sitt hus. Många hus bära än i dag sina om en hög kultur vittnande smidesarbeten — grindar, skyltar och gallerverk.

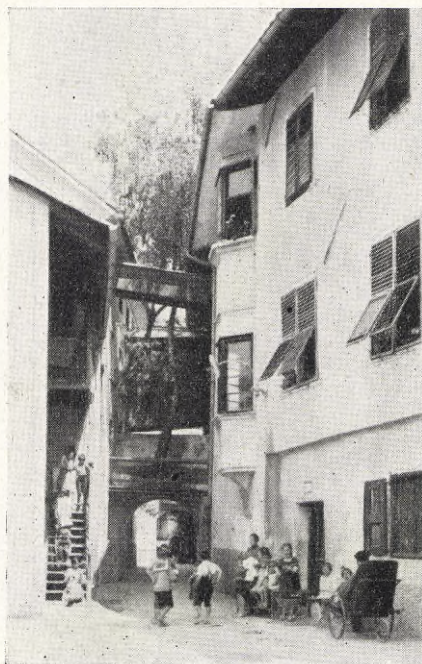
På tjugominuter promenerar man omkring hela staden och utanför den löpa åt alla håll vägar upp till de grönskande, blommande bergen, och de ständigt snötäckta topparna i väster, i norr och i öster. I söder öppnar sig dalen mot Bozen och det egentliga Italien.

Brixen har elva kyrkor och, så vitt jag kunde få reda på, fem kloster, en mängd urgamla butiker och små lustiga torg med två eller tre grönsaks- och fruktstånd. Allt är i leksaksformat.

Om somrarna ha i långliga tider italienarna sökt sig upp från sina

Fresk i Klostergängen, Johanneskirchlein i Brixen.

Gata i Brixen.

heta slättland till Sydtyrolen, och i det nya — eller jämförelsevis nya Brixen på andra sidan floden Gisak, svärmar det om somrarna av dessa snattrande, skrattande, grälände, livliga och vänliga små svartingar. Vi hade tagit in på järnvägshotellet tre minuter utanför staden och njöto ostört lugn — tågtrafiken rörde oss lika litet som den tycktes bekomma taltrastarna, som höllo morgon- och aftonkonsert i den s. k. järnvägsparken.

Allt i den lilla staden tilltalade oss, människorna icke minst, men mest av allt intresserade oss kyrko-

Krucifix vid vägen, Sydtyrolen.

museet och das Johanneskirehlein.

En leksakskyrka, som med sitt kloster kröp intill domkyrkans vägg som en kyckling intill hönan. Klostergården med sin pelargång var inte femtio steg i fyrkant, och kyrkogården bredvid hade ungefär samma dimensioner. Men till kyrkogården ledde grindar av utsökt sjuttonhundratalsmide, egendomliga, välbevarade gravstenar hade infällts i murarna och i klostergången fanns ett otal fresker från elva-, tolv-, tretton- och fjortonhundratalen.

Underbart nog hade dessa fresker inte förbleknat i nämnvärd grad, och voro både pietetsfullt och stilentligt restaurerade. Beklagligtvis var det nästan omöjligt att ur valvens halvskymning och de många gytttrade figurerna få de kamerabilder man ville ha, och de köpta vykorterna återgävo inte de mest karaktäristiska och dråpliga scenerna. Jag tror att allt av vikt från skapelsen till uppståndelsen hade kommit med på ett hörn — ty allt var ju bara vinklar och hörn under de krängliga dubbelvalven.

En högst pessimistisk David, klädd som Ludvig den elfte i Frankrike, såg a d e med ett jättesvärd av huvudet på en kolossal fallen Goliat i järn från topp till tå. Ja, han sågade med en min, som om han tagit ur en något ankommen fågel. Under ett annat valv såg man fyra änglar hjälpa upp fyra heliga till himmelen och det låg något tafatt och djupt rörande i deras stela ansikten och kantiga rörelser. Över en bild av Kristi återlösning måste en ung seminarieelev lämna mig förklaring: Ur ett moln kommo tvenne armar ned, den ena med en kraftig skära, den andra med rep och krok — o, vilken krok för valfisk — och på kroken satt också en ful fisk, Helvetet, som slukat många människor, men som Kristus nu återlöste genom att sprätta upp fiskens buk med den väldiga skäran! Hur uttrycksfulla voro inte dessa stela gammaltidsansikten, hur gripande den Maria, som gråtande stöder sin från korset nedtagna son. På henne föll intet enda stänk av komik, men många av de andra, ehuru en gång i tiden målade i allvarlig och from enfald, slog oss som till den grad lustiga, att vi måste skratta, och jag såg en dag en klass från seminariet — alltså blivande präster — slå sig på knäna och skratta sig fördärvade åt David och Goliat.

För var dag, då vi gingo ned till staden för att göra våra enkla hus-

Kyrkogårdsgrindarna i Brixen.

hållsuppköp, brukade vi titta in i klostergården och var dag upptäckte vi nya lustiga och rörande scener ur bibliska historien, och ibland gingo vi upp i museet — inrymt i det gamla klostret — och beundrade de skatter, som samlats på privat väg, och säkerligen av någon, som varit brinnande av intresse, nit och pietet. Museets dyrgripar — oskattbara föremål av silver, guld och ädelstenar, och en prästkappa av rött siden med invävda, vita örnar från det bysantinska storhetsväldet, alltså med ett tusen års gamla silkestrådar — förvarades i ett låst valv. Den var blekt, skör, men i det närmaste oskadd av tiden!

Ofta togo vi långa promenader uppför bergen på utmärkta vägar — italienarna bygga och förnya överallt — talade vid herdar och bönder, beundrade vingårdar och planteringar och njöto av utsikten, som var lika storslagen som själva landet var leende och grönt ända upp mot den eviga snön.

Tyrolarna äro ju som bekant ett blandfolk av tyskar och italienare. De synas ha tagit sina föräldrars bästa egenskaper — tyskens grundlighet, hederlighet och allvar och italiens älskvärdhet och snabba uppfattning — vilka göra dem till ett av de mest trivsamma och förtjusande folken i Europa, och är man inte själv ovanligt grinig och svår att tillfredsställa, måste man trivas bland dem, beundra dem och älska dem.

Linda Öberg.

En käck och målmedveten kamrat är hon, det förstår man av bilden här ovan.

Hon talar om för kamraterna på rasten vilka orättvisor mot arbetarna de varit med om att sanktionera, genom sin oerhörda slöhet att ej vid föregående val begagna sin rösträtt.

Det är icke endast för den tvångslagstiftning mot fackföreningarna som genomförts, de bära skulden utan även för vad som icke kunnat åstadkommas utav nödvändiga sociala reformer.

Tänk er, kamrater! Här i Sverige ha vi ännu ingen moderskapsförsäkring införd, som ger oss en rimlig ersättning för den arbetsförtjänst vi förlora genom den i skyddslagen påbjudna sex-veckorsledigheten, då vi ge samhället en ny medborgare. Men detta ha socialdemokraterna velat genomföra i riksdagen och inte endast till oss industriarbeterskor, utan till många fler mödrar i vår levnadsställning. Detta ha de dock icke kunnat, därför att vi undandrog oss vår enkla plikt att rösta med Arbetarepartiet, så att det kunde bli tillräckligt starkt härför.

Nu finns det möjligheter har jag hört att under nästa riksdagsperiod få antaget en lag med bestämmelser om moderskapsunderstöd. Men stan-

na ni också hemma i år på valdagen så blir det samma resultat som förut, för de borgerliga bry sig visst inte om att lätta bekymren för oss fattiga mödrar.

Det är mycket mer som vi förlora om vi inte gå och rösta, men jag hinner inte nu tala om allt. Jo, jag vill tala om att i Tyskland har det nyligen varit val till riksdagen och där mötte arbetarekvinnorna upp i en mycket högre procent än någonsin hos oss och röstade med socialdemokraterna. De ha också fått sin moderskapsförsäkring förbättrad.

Som ni förstår, när jag säger förbättrad, så ha de haft moderskapsförsäkring införd och det ända sedan slutet på förra århundradet.

Vad vi också måste tänka på, både unga och gamla kvinnor, så är det änkornas lott, de som lämnas ensamma med minderåriga barn. Sådant kan ju hända vilken som helst, och nog bleve den stundom oerhört bitter för den av oss, som då måste vandra till fattigvården för att få litet ekonomisk hjälp till barnens uppfostran.

En hjälp utan fattigvårdskaraktär är vad vi måste fordra till änkor med minderåriga barn. Det är ett rimligt krav att samhället träder till när en moder ställes ensam som för-

sörjare och uppfostrare. Men icke heller detta kan uppnås med mindre än att vi alla känna det som en oavvislig plikt att möta upp vid valurnorna i höst.

Men vi måste göra mer, vi måste tala vid våra kamrater på andra arbetsplatser att de sluta sig till oss och också känna sitt medborgaransvar.

Kamrater, visa att ni äro goda medborgarinnor och varmhjärtade kvinnor, vakna och intelligenta, som känna stolthet över att äga rösträtt och ansvar inför utövningen av den.

Vid höstens val mötas vi i kravet på, icke endast nödvändiga sociala reformers genomförande utan även i känslan av att gå fram för rättvisare samhällsförhållanden för arbetareklassen.

Kamrater!

Sprid detta nummer av Morgonbris, som en första påminnelse om valens betydelse och nödvändigheten för arbetareklassens kvinnor att rösta med socialdemokraterna.

Bered dig dessutom på att ligga i ordentligt för Morgonbris valnummer, som utkommer omkring den 15 augusti.

Det blir både upplysande och agitatoriskt.

En arbeterskas ungdom.

Berättad av henne själv.

Numera läste jag inte bara romaner och berättelser, jag hade, som jag nämnt förut, börjat läsa klassikerna och andra verkligt goda böcker. Också för allmänna angelägenheter intresserade jag mig livligt. Redan när jag gick på sykursen hade jag ofta försakat mat för att få köpa en tidning. Men det var inte nyheterna, som fängslade mig, utan de politiska ledarna. Nu, då jag hade en stabil inkomst, köpte jag en tidning, som kom ut tre gånger i veckan. Det var ett strängt katolskt blad, som förhöll sig mycket avvisande mot den arbetarerörelse, som började göra sig märkbar. Två åsikter stridde inom mig om herraväldet. Jag ägnade ett livligt intresse åt alla händelser inom det kejsrerliga huset och hade bättre reda på sådant än saker, som rörde min närmaste omgivning. Jag begrät med Spanien förlusten av Alfons XIII och min tidnings bild av Maria Christina med lindebarnet på armen, som hon visar folket, satte jag upp som en relik. För Alexanders av Battenberg skull önskade jag krig och nederlag över Ryssland, och fursten av Bulgarien fanns länge bland mina tavlor. Kronprinsens av Österrike död gick mig så till hjärtat att jag grät en hel dag. Men det var inte endast kungahusens händelser, som upprörde mig, politiska frågor försatte mig även i spänning. Den i min tidning framkastade möjligheten av ett krig mot Ryssland ingav mig en patriotisk hänförelse. Jag såg redan i andanom mina bröder överhöljda av ära återvända från slagfältet och mig själv hade jag helst sett i skepnaden av en "hjältinna från Wörth", som jag läst om i en roman och som av kejsar Wilhelm I blivit utmärkt med järnkorset.

Men vid denna tid hade jag också läst franska revolutionens historia och folkresningen i Wien 1848, som jag lånat av fadern till en mina kamrater. Någon hel uppfattning kunde jag dock icke på länge få härom. Ja, då en stark antisemitisk strömning gjorde sig gällande i det politiska livet, hyste jag en övergående sympati för denna riktning. Jag hade fått tag i ett flygblad: Hur kom Israel till makt och herravälde över jordens folk? och där fick jag utom andra grymma dåd, som påbördades judarna, också till livs legenden om ritualmorden. Jag läste vidare att judarna ville skända Gojims (de kristnas) döttrar för att skona sina egna kvinnor. Detta gjorde det största intrycket på mig och jag beslöt att i min mån bidra till demonstrationen mot judarna genom att inte vidare handla i de judiska

affärer, där jag brukade köpa mina kläder. Mina kamrater övertalade jag att handla på samma sätt.

Samtidigt fick man också höra talas om anarkister. Några mystiska mord tillskrevos anarkister och polisen begagnade dem som vapen mot den begynnande arbetarerörelsen. Detta allt följde jag med brinnande intresse. Allt det, för vars skull man påstod att kvinnorna läste tidningar, lämnade mig likgiltigt, det ögnade jag knappast på.

Men anarkisträttegångarna följde jag med lidelsefull uppmärksamhet. Jag läste alla talen och då det, som alltid plägar vara fallet, var socialdemokraterna man egentligen ville åt och dessa voro bland de anklagade, lärde jag på så sätt känna deras åsikter. Jag blev hänförd. Varje enskild socialdemokrat, som jag läste om i tidningen, tycktes mig vara en gud. Att jag själv kunde kämpa med i deras led föll mig aldrig in. Så högt över allt tycktes mig det jag läste om dem, att det skulle förefallit mig fullkomligt fantastiskt att jag, ovetande, okända och fattiga flicka en dag skulle kunna ta verksam del i deras strävanden.

Det blev arbetareoroligheter, arbetslösheten hade tagit stort omfång, hela yrken stodo stilla och polisen trodde sig kunna med brutaliteter undertrycka allt missnöje, som nöden hade i släptåg. Den upplöste fackföreningar och konfiskerade deras kassor. Detta stegrade naturligtvis förbittringen, och det kom till demonstrationer. Då dessa upprepades ryckte militär ut i de "hotade" gatorna. Där stodo de uppställda med gevär för fot... På kvällen rusade jag från fabriken i den största upphetsning till skådeplatsen för scenen, militären skrämde mig ej, jag vek ej från platsen förrän den blev "utrymd".

Vid denna tidpunkt lärde jag känna en ovanligt begåvad arbetare. Han var helt annorlunda än alla de andra, som hörde till min bekantskapskrets. Han hade rest mycket, hade bott i Ryssland och England och var nyligen hemkommen därifrån. Hans bildning var icke obetydlig, han hade genomgått en realskola och hade sedan genom en ekonomisk kris i familjen tvingats att bli arbetare. Han var den första socialdemokrat jag blev bekant med. Men han tillhörde icke partiet, var icke medlem i någon förening, utan läste endast partiskrifterna. Av honom fick jag massor av böcker att läsa och med honom kunde jag tala om allt som jag tänkte på och funderade över. Han förklarade

också för mig skillnaden mellan socialdemokrati och anarkism, av honom hörde jag första gången talas om vad republik var och trots mina föregående dynastiska svärmerier blev jag nu anhängare av ett republikanskt statskick. Jag såg allt så nära och påtagligt, att jag formligen räknade veckorna tills samhällsomvälvningen måste försiggå.

Av denne arbetare fick jag också låna den första socialistiska tidning jag sett. Han köpte den inte regelbundet utan endast när så föll sig, ett sätt, som tyvärr många använde. Men nu bad jag honom skaffa sig den varje vecka och gjorde det alltid själv. De teoretiska sakerna förstod jag ju inte ännu, men det som skrevs om arbetareklassens bördor och lidanden, det förstod jag till fullo och av detta kunde jag först bedöma mitt eget öde. Jag lärde mig inse, att allt vad jag gått igenom visst inte berodde på guds outgrundliga rådslag, utan var en följd av en orättfärdig samhällsordning. Gränslös harm fyllde mig vid läsandet om det godtyckliga handskandet med lagen när det gällde arbetare. Upphävandet av undantagslagarna, av vilka socialisterna haft mycket att utstå, hälsades av mig med jubel, fastän jag ännu stod utanför partiet och var okänd av alla. Jag hade inte ens ännu varit på ett möte, jag visste inte, att kvinnor hade tillträde till dylika och dessutom stred det mot hela min uppfattning att gå ensam på offentliga lokaler. Jag avhöll mig från varje nöje, varje förströelse, för att inte komma i beröring med saker, som stötte mig. Min mor sade också alltid: "En hygglig flicka träffar man hemma!" Och så satt jag hemma med en bok eller ett handarbete, nästan mig själv ovetande trånande efter umgänge med likasinnade och likatänkande.

I fabriken hade jag blivit en helt annan sedan mitt sinne börjat frigöras från den forna tungsinta sentimentaliteten. Förut hade jag undvikit mina kamrater för att de ej skulle få komma mig in på livet. Först uppfattades det som blyghet och sedan som högmod. Men då jag alltid var vänlig i mitt sätt och aldrig höll mig undan, när det var fråga om någon gemensam handräckning åt en kamrat, vande man sig vid mitt sätt. Också arbetarna, som brukade skämta med flickorna under rasterna på den stora gården, lämnade mig till slut i fred. Visserligen kallades jag högfärdig, när jag inte deltog i deras nöjen och inte ville prata med karlarna. "Hon inbillar sig väl, att hon skall få en greve!" lät det ofta.

Nu, då jag hade ett mål och var genomträngd av tanken att alla människor borde få veta, vad jag själv fått upp ögonen för, nu gav jag upp min tillbakadragenhet och berättade för kamraterna allt vad jag läste om arbetarerörelsen. Jag hade ju mångfaldiga gånger berättat för dem, men i stället för Ohnets "Hyddans invånare" eller någon drottningens öde, berättade jag nu om förtryck och utsvettning. Jag berättade om rikedomar, som voro samlade på några få händer, och anförde som en motsats skomakaren, som inte har skor själv, skräddaren som inte har kläder. Under rasterna läste jag ur de socialistiska tidningarna och förklarade för dem så gott jag förstod, vad socialdemokrati var. Och med glödande iver talade jag för min sak när de ställde socialister och anarkister på samma plan.

Mitt uppträdande blev inte obemärkt, min arbetsgivare började ge akt på mig. Men jag bemödade mig ängsligt att icke ge någon anledning till klander. Förut hade jag såväl som de andra ofta kommit för sent, nu var jag absolut punktlig. Mitt arbete fullföljde jag med pinsam noggrannhet, jag hade instinktivt den känslan, att om man ville tjäna en stor sak, måste man också göra sin plikt i småsaker. På den tiden hade jag nog inte kunnat ge klart uttryck åt tanken, men i praktiken hyllade jag den. När jag under rasten med värme och entusiasm läste högt ur min tidning och försökte förklara det lästa, hände det att ett par av kontorspersonalen gingo förbi och skakande på huvudet sade åt varandra: "Flickan talar som en karl."

Nu hämtade jag varje vecka själv min tidning. Då jag första gången steg in på tidningens expedition var det som om jag beträtt en helgedom. Och när jag avlevererade mina första slantar till valfonden under märket: "Fast vilja", då kände jag mig redan som en medlem i den stora kämpande skaran, fastän jag ännu inte tillhörde någon förening och aldrig talat med någon socialdemokrat utom min brors vän.

Oupphörligt såg jag i tidningen: "Skaffa nya prenumeranter, sprid er egen tidning!" och jag beslöt att verka för den. Och då jag sedan inte hämtade endast en tidning var vecka utan två, sedan tre och slutligen tio exemplar, då kände min lycka inga gränser. Min promenad efter tidningen hade alltid något festligt över sig, jag tog den dagen alltid på mig mina bästa kläder som förut när jag gick i kyrkan.

Fastän det skrevs föga i den socialdemokratiska tidningen om religiösa frågor, hade jag dock blivit alldeles fri från religiösa föreställningar. Det hade ju inte gått med ens utan så småningom. Jag trodde inte längre på en gud och ett liv efter detta, men ofta hade jag funderin-

gar om det dock inte fanns något. Samma dag som jag sökt överbevisa mina kamrater om att världens skapelse på sex dagar var en saga, att det inte kunde finnas en allsmäktig gud, då i så fall inte så många människor skulle få lida så förfärligt, på kvällen samma dag knäppte jag ihop händerna, där jag låg i min säng, och höjde blicken till Mariabilden. "Kanske ändå", tänkte jag ofrivilligt. Men jag talade aldrig om för någon att jag plågades av dessa tvivel, utan begagnade i stället skildringarna om Sibirien och de ohyggliga saker, som försiggått i Schlüssellburgfängelset — det som trängde ut till offentligheten och också stod att läsa i min tidning — för att bevisa mina kamrater att det inte kunde finnas någon gud, som bestämde över människornas öden.

Min socialistiska åskådning blev allt fastare och jag hade ganska mycket att utstå därför i fabriken. Min närmaste förman, som utövade sitt tyranniska välde över vår sal, var alltid brutal och missnöjd. Han tycktes mig som en sannskuldig djävul. Han var den första människa jag verkligen hatat och fast många år nu förflutit sedan jag lydde under hans makt-språk, erfar jag samma ägg, när jag tänker på honom. Om mycket under årens lopp försämrades i fabriken, var det väsentligen hans skuld. Han kunde göra tillvaron i fabriken till ett helvete för var och en, som ådragit sig hans fiendskap, om också endast av den anledningen att hon beklagat sig över ett orättvist klander. Med mig hade han hittills inte fått anledning att sysselsätta sig, men nu blev det annorlunda, när man märkte mitt inflytande på kamraterna. Han började öva en särskild kontroll över mitt arbete; då han förut nöjt sig med att en gång om dagen se över det hela och dessutom ofta hoppat över mig, kom han nu tio gånger om dagen. Inte ett ögonblick var jag säker för att han inte skulle komma och leta efter fel i det jag gjorde. Då jag reste mig för att dricka ett glas vatten, gick han efter mig och stod bakom mig tills jag druckit för att sedan följa mig tillbaka till bordet. Varje steg jag gjorde, varje rörelse, observerades av honom. En dag sade mig min arbetsgivare, att förmannen var missnöjd med mig. "Betänk att ni har en gammal mor att sörja för", slöt han. Jag var så förvirrad och bragt ur fattningen att jag inte genast kunde svara. Men då jag samlat mig, sökte jag åter upp honom och bad att få veta varför verkställaren var missnöjd med mig. Jag stödde mig på att mitt arbete vid den ständiga kontrollen alltid befunnits oklanderligt. Fabrikanten — som min "försörjare" betraktade jag honom inte längre som förr — såg på mig ett ögonblick och gick därpå med orden: "Det är bra, arbeta bara som hittills."

Om "kvinnofrågan" visste jag ännu ingenting. Om den stod ingenting i tidningen och någon annan press än den socialdemokratiska läste jag inte mer. Inte heller kände jag någon kvinna, som intresserade sig för politik. Själv ansågs jag som ett undantag och betraktade mig själv också som ett sådant. Den sociala frågan, så som jag då fattade den, ansåg jag för en manlig rörelse och likaså all politik som en sak för män. Jag hade endast gärna velat vara man för att ha haft rättighet att syssla med politik. Att socialdemokraterna kämpade för kvinnans likställighet med mannen fick jag veta först när jag med anledning av en partikongress läste deras program. Men hur kvinnorna själva skulle kunna delta i rörelsen förstod jag inte. Då fick jag en dag i min tidning läsa följande artikel:

"'Kvinnan i 19:de århundradet', så lyder titeln på en stor fest, som hållits för välgörande ändamål. Det främsta numret vid den originella förevisningen var 'framförande av kvinnans olika yrken'. Det behövs verkligen hela taktlösheten och den tanketomma hänsynlösheten hos våra 'välgörande' för att göra den ömaste punkten i hela samhällskroppen, den böld, som i sig innefattar den nuvarande mänsklighetens hela elände, till föremål för 'en stor fest'. Kvinnan i 19:de århundradet, slavinnan, som det schackras med i dubbel måtto både som föremål för njutning och för arbetsutpressning, kvinnan i 19:de århundradet som festens drottning! Kvinnornas olika yrken: då såg man väl den smutsiga tegelbärskan beundras av husägarna, såg spetsknypplerskorna, som avlönas med 30 kreuzer för 16 timmars arbetsdag, komplimenteras av dem, som exploaterat henne, spetsindustrins 'beskyddare' eller slavinnorna i väverier och spinnerier — deras arbetsgivare sökte väl för dem klagöra fördelen av nattarbete? Eller såg man de stackars kvinnor, som stå med vedda och förbrända händer i spikmedjorna, förtrampade, utsvettade, bortvräcka och hetsade till döds. — — — Eller har det fina sällskapet förevisat lärarinnan, den bildade husslavinnan, liksom den obildade husslavinnan — tjänsteflickan, bådadera föremål för nyckerna och det ohöjda föraktet hos den välgörande världen? Och hur framförde man det yrke i 19:de århundradet, som heter prostitution, den prostitution, som är 'helgad' genom det lagliga äktenskapet ävensom alla de andra gräderna ända ner till gatans?

(Forts.)

*Gynna Morgonbris
annonsörer!*

Nedbringa hushållskontot

genom att handla

KOOPERATIVT!

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Gävle kvinnoklubb firar sin 25-åriga tillvaro.

Gävle soc.-dem. kvinnoklubb firade under april sin 25-årsfest, varvid även invigdes klubbens nya fana. Fru Disa Wästberg från Sundsvall höll därvid ett tankeväckande och livligt senterat föredrag. Dessutom förekom sång och musik.

Klubben har under de gångna 25 åren genomlöpt skiftande perioder av upp- och nedgång. Dess glansperiod var de första sex åren, då den förmådde utföra ett mycket betydelsefullt arbete för vår sak på olika områden. Efter storstrejken inträdde en slöhetsperiod, som varade länge. Det hölls slutligen endast två möten årligen. Under kriget nedlades klubbarbetet och en del intresserade arbetade som en sektion inom soc.-dem. föreningen. År 1923 beslöts att ånyo upptaga klubben och ansluta den till kvinnoförbundet. Medlemsantalet är nu 40. Styrelsen utgöres av fruarna Elin Lindberg, ordf.; Cissi Strandberg, sekr.; Maria Bergsten, kassör; Anna Hallin och Ester Andersson. Revisorer Anna Östman och Signe Andersson. Under senare år har en hel del arbete utförts. Föredrag ha hållits i aktuella ämnen etc.

R e f.

Från Alingsås.

Alingsås soc.-dem. kvinnoklubb höll den 13 februari sitt årsmöte under stor tillslutning. Års- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen.

Styrelse för 1928: Hilda Lundh, Anna Enander, Berta Bood, Maja Skarin och Olga Blomgren. Revisorer och ombud för Folkets hus valdes.

Räkenskaperna ha under året balanserat på kr. 736:47 med en behållning av kr. 44:37.

Klubben har haft 12 ordinarie möten och 9 styrelsemöten. Ett gott samarbete med arbetarekommunen har varit rådande och ha ett par fester arrangerats gemensamt.

Flera föredrag ha hållits, ett par offentligt, där frågan om behovet av en barnkrubba diskuterades med d. o. Hilma Nilsson som inledare, en kommitté tillsattes att utreda huruvida verkligt behov av en sådan förelåg.

Klubben har under året invigt sin nya fana med stor fest i Folkets park, varvid f. d. finansminister Ernst Wigforss talade.

Utflykter och fester ha anordnats för

medlemmarnas trevnad. Intresset inom klubben har varit mycket stort, varför vi våga hälsa det nya arbetsåret med glädje och tillförsikt i medvetandet om att medlemmarna inom klubben äro villiga göra sitt bästa, icke minst vid höstens val.

Med kamrathälsning till klubbarna landet runt.

H. L.—dh.

Från Ekolsund.

Ekolsunds kvinnoklubb höll den 5 febr. årsmöte, års- och revisionsberättelserna föredrogos och godkändes, samt beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Klubben har under året haft 11 ordinarie möten samt 11 styrelsemöten.

Styrelse blevo: ordf. Frida Johansson, kassör Tilda Thelin, sekr. Karin Johansson, v. ordf. Ada Jansson, v. sekr. Maria Svensson. Revisorer: Hillivi Jonsson och Greta Öberg.

Efter mötet bjödos alla medlemmarna på kaffe av klubben.

Hälsningar till alla klubbar landet runt.

F. J.

**TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET**

Brev från Brunnsviks folkhögskola.

Kvinnokursen den 3—15 juni 1928.

Två veckor tillbringade vid Brunnsviks mångomtalade folkhögskola har i svindlande fart försvunnit och nu återstår blott minnet. Dtt har varit en angenäm upplevelse att få träffa partikamrater från så gott som alla Sveriges trakter.

Alla hade vi rest dit med samma föresats, den, att lära så mycket som möjligt och tack vare utmärkta lärare har denna vår önskan förverkligats. Yrkesinspektrisen fröken Ida Fischer har föreläst om arbetarskydd och arbetarskyddslagstiftning samt även genom skioptikonbilder givit oss en inblick i huru långt vi hunnit på detta område. Föreläsningarna ha omväxlat med diskussion, då vi haft tillfälle framkomma med frågor och även säga vår mening i ämnena. Bland annat ha vi fått taga del av förslag till moderskapsförsäkring, som om det godkännes av riksdagen, är ett stort steg i rätt riktning. Dock äro nog de industrianställda kvinnorna de som förslaget mest åsyftar och gagnar. Andra veckan var det riksdagsman Ruben Vagnsson som ledde undervisningen. Han föreläste

i ämnet stats- och kommunalkunskap och vi följde tappert med i alla lagens labyrinter. Nu kunna vi alla, var och en i sin stad börja höstens föreningsarbete med ökade kunskaper och arbetslust. Samtidigt med kvinnokursen har även hållits kurser i socialism och filosofi. Rektor Yngve Hugo har gemensamt för alla kurserna föreläst om folkbildningsarbetet och givit oss en inblick i folkbiblioteks och studiecirklars stora betydelse.

Föreläsningarna ha omväxlat med sång- och musikstunder. Dessutom ha vi genom

utflykter i omgivningarna haft tillfälle se en del av Dalarnes vackra natur.

När dagen för avresan var inne voro vi alla överens om att det varit en arbetsam men trevlig tid och allas önskan var nog att ett annat år få återkomma till fortsatta studier.

Till sist önskar jag rikta en uppmaning till våra kvinnoklubbar: försök göra möjligt för medlemmarna få taga del i en sådan kurs. Med hälsning.

Ida Magnusson.

allt flera

köpa i

Konsum

Principen är där:
sunda varor i
sunda butiker.

Hilma Larsson ur tiden. Meddelande från expeditionen.

Med Hilma Larsson har åter en kämpe från arbetarörelsens yngre dagar gått bort.

Hon kom med i fackföreningsrörelsen då Kvinnornas fackförbund organiserade olika grupper inom sömnadsbranschen och var flera år med i förbundsstyrelsen som kassörskas för förbundet.

Tidigt intresserade hon sig för kooperationen och då syfabriken Linnea behövde en kraft för arbetets ordnande trädde hon in som förestånderska. Detta var i början av 1907 och hon har allt sedan dess varit fäst vid företaget. De första åren voro icke vanliga arbetsår, utan år av stora bekymmer och mycket arbete för företaget. Hilma Larsson hörde till dem som icke räknade arbetstimmarna utan energiskt höll ut för att betvinga svårigheterna. Nu är också företaget kommet på goda fötter och välkänt inom den kooperativa rörelsen. Hon förunnades också den glädjen att få vara med och se företaget växa. När hon började sysselsattes 5 å 6 sömmerskor. Men är antalet i dag 29. Till vår politiska rörelse har Hilma Larsson också varit ansluten, men för kvinnogillesrörelsen var hon dock mera intresserad.

Som en god arbetare för framåtskridandet hylla vi hennes minne.

S. V.

Det lönar sig bättre att bedriva personlig agitation före ett agitationsmöte än efter. Samma är förhållandet med valen.

Kamrater! Börja därför redan nu agitera för ett segerrikt val för socialdemokratien.

Agitera samtidigt för anslutning till kvinnoklubbarna och arbetarekommunerna.

Mimmi Gylander

Följande arbetsmaterial kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel	Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar)	» 3:60
Protokollsbok (blå pärmar)	» 1:85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar	» 0:05
Brevkort pr 100 st.	» 1:50
Mötesaffischer pr 100 st.	» 2:—

Gratis erhålles uppropet Till kvinnorna samt anmälningsblocken.

Rekvisioner insändas till Socialdemokratiska kvinnoförbundet, *Upplandsgatan 1, III, ö. g.*

Korresp. Obs.!

Adressera ej skrivelser till förbundet under personlig adress. Ej heller expeditionella angelägenheter för Morgonbris. Expeditionsföraren kan vara bortrest och då kunna ej skrivelserna behandlas.

Se adressen ovan!

har gått bort. Den 3 juli följde Norrköpings kvinnoklubb hennes stoft till graven. I sorgetåget deltog, förutom klubben, Norrköpings arbetarekommun och Norrköpings arbetareförening. De båda förstnämnda med respektive fanor. Vid graven hölls tal och nedlades kransar av representanter för ovanstående föreningar. Dessutom från det fattigvårdsdistrikt hon som vårdare tillhört, barnavårdsnämnden, granar m. fl.

Mimmi Gylander var rikt begåvad och besjälad av livligt intresse för stora frågor i tiden. Den som hårdast drabbats av sorgen över hennes död är utan tvivel Norrköpings kvinnoklubb. Hon har tillhört klubben sedan den bildades 1906 och vid olika tillfällen suttit i dess styrelse samt haft en hel del andra uppdrag. Dessutom var hon en av initiativtagarna till bildandet av Östergötlands soc.-dem. kvinnodistrikt samt blev dettas första ordf. Hennes duglighet togs även i anspråk på andra områden. Sålunda var hon under åren 1919—1920 ledamot av Norrköpings stadsfullmäktige. Under åren 1921—1924 var hon förste suppleant i riksdagens andra kammare på arbetarepartiets valsedel. Hennes medverkan inom stadens fattig- och barnavård var särdeles betydelsefull.

Allt vad hon utträttat kan ju ej här nämnas; det må vara nog med att säga att hon alltid var intresserad, alltid ömmat för de små i samhället, isynnerhet då för barnen — hennes egen glädjelösa barndom låg henne alltid i minnet. Och som hon själv aldrig varit stark, måste det levande intresse hon var i besittning av, vara orsaken till att hon kunnat uträtta så mycket.

Ja, Mimmi Gylander, du var ett föredöme för oss. Ditt minne är oss kärt och aktat och det kommer att leva, fastän du själv gått till förgängelse.

Norrköpings kvinnoklubb.

Kronan på verket

är K. F:s smörblandade margarin, som innehåller minst 20 procent runmärkt mejerismör, vilket finnes anmärkt på varje paket.

För en trött husmor
är järnmedicinen **IDOZAN** upp-
piggande och stärkande.
Förordas av läkare.
Fås å alla apotek. Skadar ej tänderna.
Idozan A **Idozan B** **Kina-Idozan**
svagt auförande. ej auförande. särskilt stärkande.

Smedjebackens kvinnoklub firar sin 20-åriga tillvaro.

Smedjebackens soc.-dem. kvinnoklubb är nu 20 år gammal. Den bildades nämligen den 12 febr. 1908 på initiativ av arbetarekommunen på platsen För att värdigt fira denna händelse inbjödos samtliga kvinnoklubbar inom Dalarnes distrikt till fest den 17 maj. Med hänsyn till klubbarnas resor hade festen framskjutits till sistnämnda dato. I bussar och bilar anlände kamrater från Avesta, Borlänge, Hedemora, Krylbo, Långshyttan, Vikmanshyttan och Vansbro, till ett antal av 80 deltagare. De övriga klubbarna hade skriftligen anmält förhinder. Efter att gästerna välkomnats och undfagnats med kaffe samt salongsorkestern underhållit med musik, hölls föredrag av fru Sigrid Lundin från Stockholm. Föredraget var offentligt och hade samlat cirka 200 åhörare, som gävo sitt bifall tillkänna medelst livliga applåder. Härefter samlades man till supé, varvid man passade på tillfället att för de medlemmar, som tillhört klubben sedan den bildades utbringa ett fyrfaldigt leve. Till de två, som under alla år varit klubbens ordf. och sekr. överlämnades rosor. Anlända telegram uppästes och ur Tidens sångbok sjöngs friskt. Höstens valagitation diskuterades, och efter tacksägelse och lyckönskningar till fortsatt framgång för kvinnorörelsen av de olika deltagarna avslöts festen vid 8-tiden, då samtliga vände åter var och en till sin hemort med ett glatt "vi träffas i Krylbo".

Ur 20-årsberättelsen framgår, att klubben utfört ett målmedvetet och gagneligt arbete, bland annat för kvinnans politiska rösträtt. Bedrivit agitation för partiet medelst försäljning av Morgonbris och broschyrer samt föredrag. För Kooperationen har klubben arbetat efter förmåga medelst diskussioner och föredrag. Sål't 1 maj-märken till förmån för kooperativa kvinnogillesförbundets stipendiefond. Agiterat för K. F:s folklän på sin tid samt tagit initiativ för bildande av Kooperativa mjölkföreningen Svea. Ställt sig stödjande till nykterhetsfrågan samt till Folketshusföreningen.

Ekonomifrågan har alltid vållat bekymmer; kontingenten täcker endast avgiften till förbundet och partiet. Därför måste en basar eller fest anordnas varje år för inbringande av medel till övriga utgifter. Dessa äro: avgiften till A. B. F., till Kvinnoförbundets bildningsfond, Dala Demokraterna, till lasarettet, lokalhyror, represen-

Gruppen av Smedjebackens kvinnoklubb.

tation vid konferenser, föredrag, stipendier till kvinnokurser, bidrag till valfonden m. m.

Ordförandeposten har innehafts av Charlotta Carlsson sedan klubben bildades till årsmötet 1927 då hon avsåg sig uppdraget. Hanna Sikström som invaldes i styrelsen vid första årsmötet har varit sekreterare och korresponderande tills hon övertog ordförandeskapet efter den avgående. Övriga styrelsefunktionärer ha varit omväxlande.

Klubben är representerad i en hel del kommunala institutioner i såväl Smedjebackens köping som Norrbärke kommun, samt i arbetarekommunens styrelse och kooperativa mjölkföreningens styrelse.

H. S—m.

Från Oskarström.

Oskarströms Soc.-Dem. kvinnoklubb höll den 12 febr. sitt årsmöte. Under året har hållits 12 ord. och 1 extra möte samt 13 styrelsemöten. Sedan styrelse- och revisionsberättelserna blivit behandlade tillerkändes styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Medlemsantalet var vid årets början 28, vid årets slut 22.

Av Morgonbris har försålts 330 ex. Utgifter och inkomster ha balanserat på kr. 240: 31, kontant i kassan kr. 13: 19. Adj. Karl Franzén från Halmstad har hållit en föreläsning över ämnet: Etik och moral. Fröken Olga Lindström från Halmstad har hållit ett föredrag för firandet av "Internationella kvinnodagen". Olivia Nordgren har talat över ämnet "Kvinnornas ställning till arbetarrörelsen". En diskussionsfråga har behandlats angående "Kvinnornas ställning till Kooperationen".

Till styrelse för år 1928 blevo följande valda: Elsa Håkansson, ordf.-korresp.; Hanna Hallkvist, vice ordf.; Ragnhild Nils-

son, sekr.; Beda Ekstrand, vice sekr.; Augusta Larsson, kassör. Till kommissionär för "Morgonbris", Elin Thorin.

Klubben har arbetat under svåra förhållanden det gångna året, men hoppas vi, att arbetarekvinnorna i Oskarström år 1928 mer än någon gång förut känna sitt stora ansvar som kvinnor och medborgare i samhället och därför ansluta sig till klubben och göra sin plikt som medlemmar, alltså: Enade vi stå, söndrade vi falla". Till sist en hälsning till alla klubbkamrater landet runt.

K o r r e s p.

Från Ätvidaberg.

Ätvidabergs kvinnoklubb höll årsmöte den 13 februari. Därvid föredrogs års- och revisionsberättelserna, vilka godkändes. Styrelsen fick följande sammansättning: ordf. och korresp. fru Jenny Grip, v. ordf. fru Lydia Zanderholm, kassör fru Agnes Ohlsson, sekr. fr. Svea Pettersson, v. sekr. fru Elsa Grip.

Dessutom förekom musik och sång ur Tidens nya sångbok samt kaffeservering.

Under året har hållits 10 ordinarie möten och 10 styrelsemöten. Kvinnodagen firades på ordinarie septembarmötet, varvid lärare Fritz Ekholm höll föredrag över ämnet: "Andliga och materiella värden genom tiderna". Ett offentligt föredrag har anordnats varvid fru Sigrid Gillner-Ringemson talade över ämnet: "Vad en socialist frågar och svarar". Vid klubbmötena ha hållits litterära föreläsningar, diskussioner över olika ämnen, sång, musik samt uppläsningar.

Klubben var representerad vid distriktskonferensen med 2 ombud, och är representerad i Ätvids kommunalfullmäktige, Fattigvårdstyrelse samt Pensionsnämnden. 2 medlemmar bevistade studiekursen i Stockholm.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U.P.A.
STOCKHOLM

Obs.! Detta märke på varje plagg.

BARNHUSGATAN 20

Köp vad Ni behöver
för hushållet hos

LINNÉA

STOCKHOLM

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & C:o

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

Medlemsantalet är 32. Av Morgonbris har försålt 450 ex. 2 ex. av tidningen ha regelbundet utlagts å kaféer i samhället. En sommarfest i Folkparken gav god kassaförstärkning. Utgifter och inkomster ha balanserat på kr. 861:05.

Med hälsning till klubbarna landet runt.
S e k r.

Från Falkenberg.

Falkenbergs soc.-dem. kvinnoklubb hade ordinarie årsmöte den 8 februari. Ur årsberättelsen kan anföras.

Klubben har under året haft 6 styrelse-, 11 ordinarie och ett friluftsmöte.

Kvinnornas dag firade klubben på sitt möte den 14 september, varvid hr Ernst Andersson höll anförande över ämnet: "Kvinnornas internationella samling". Den 29 oktober besökte fru Olivia Nordgren vår stad och höll föredrag här för ett 100-tal åhörare. Klubben har varit representerad med ombud vid Kvinnornas samorganisations årsmöte i Halmstad.

Under året har försålts 600 ex. Morgonbris, men på grund av större svårighet att sälja, har klubben nödgats reducera upplagan till 30 ex. i månaden.

Styrelsen omvaldes med undantag av sekreteraren, vartill valdes fru Linnea Persson.

På mötena, som i regel äro väl besökta, förekommer utom ärendena, unison sång, någon uppläsning, diskussionsfrågor med åtföljande diskussion samt kaffeservering. Vidare har under vintern förfärdigats handarbeten, som sedan skänkts till klubben att vid tillfälle försäljas.

Besök flitigt mötena! Då är det givetvis bättre för en styrelse att arbeta om alla äro med, och giva uttryck åt vad de ha på hjärtat, då bli mötena mera givande.

J. C.

Från Ankarsrum.

Ankarsrums soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 8 februari.

Under året har hållits 14 protokollförda möten, därav 2 extra samt 11 symöten,

Selma Andersson 65 år.

65 år fyllde den 19 juni vår kamrat Selma Andersson, Landskrona. Hon uppvaktades tidigt på morgonen av klubbmedlemmar. Först sjöngo två små flickor en födelsedagsång, varefter ordf., Amalia Nilsson, i versifierad form bringade henne klubbens hyllning samt från kamraterna överlämnade en silverskål fylld av mörkröda rosor. Selma Andersson är en god kamrat och har tillhört soc.-dem. kvinnoklubben sedan den började och aldrig utan tvingande skäl varit frånvarande vid något möte. Dessutom har hon energiskt deltagit i arbetet för klubbens framgång och var i många år klubbens kassör. I fjol deltog hon på egen bekostnad i kursen vid Vilans folkhögskola. Med sitt vänliga sätt har hon vunnit många goda vänner, vilket syntes av de många blommorna och presenterna som ankommo under högtidsdagen. Med kamrathälsning.

Amalia Nilsson.

varvid arbeten förfärdigats till en kommande försäljning.

Klubben har med egen fana deltagit i årets förstamademonstration.

5 andelar ha inköpts i Folketshusföreningen, 1 andel i Koop Handelsföreningen på platsen, 104 kr. insatta i tidningsföretag, 10 kr. anslagits till Matteottifonden.

Vidare ha flera föredrag hållits och bland annat av fru Agnes Söderqvist.

I augusti var kamratmöte anordnat till vilket Västerviks- och Oskarshamskamraterna voro inbjudna. Dagordningen upptog vid kamratfesten föredrag av riksdagsman Wagnsson och redaktör Malmberg. En kaffefest har hållits för pensionärerna i Hallingebergs ålderdomshem samt en julfest för de gamla på platsen.

2 stipendiater ha beviljat kvinnokursen i Stockholm. Av Morgonbris har försålts 515 ex. Klubben har livligt deltagit i valarbetet med spridning av agitationslitteratur.

4 nya styrelseledamöter valdes. Styrelsen har konstituerat sig sålunda: fru Ingrid Eriksson, ordförande, fru Cici Nilsson, sekreterare och korr. sekr., fru Cici Melin, kassör, fru Hedvig Larsson, vice ordförande, fru Olga Karlsson, vice sekreterare.

Mötena ha varit välbesökta och stämningen god. Diskussionerna ha varit mycket livliga.

Med varmaste partihälsningar till alla kamrater landet runt.

S. E.—n.

C. N.—n.

Ordf.

Sekr.

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar

Snabbt utförande

Moderata priser

Från Hudiksvall.

Hudiksvalls soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 14 februari. Under året ha 9 möten hållits. Klubben har genom ombud deltagit i distrikts- krets- och kamratmöten samt internationella kvinnodagen.

En del föredrag och överläggningar om allmänna spörsmål ha ägt rum å klubbens möten under året. Av Morgonbris har sålts 350 ex.

Klubben är representerad i olika styrelser inom partiet lokalt, liksom i olika kommunala institutioner.

Styrelsen utgöres av: Anna Ohlsén, ordf., Signe Sandberg, v. ordf., Ida Lidberg, sekr., Hulda Jakobsson, kassör, samt Ingeborg Wik och Olivia Eriksson. Kommisionär för Morgonbris, Klara Pålsson.

a. a.

Från Sandviken.

Sandvikens soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 5 mars. Under året har hållits 12 ordinarie möten.

Av Morgonbris har försålts 840 ex.

Liten familj

blir inte stor om man i god tid gör sina inköp hos oss. Upplysningsbroschyrer och prislista mot 45 öres porto. Privat avsendare om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

Öre Ess

Smalar Som Smör

ATELIER HERTHA

utför konstnärliga arbeten i läderplastik, lämpliga till presenter, såsom Skrivunderlägg och Portföljer, Plånböcker, Bok- och Telegrampärmor, Damväskor m. m.

DROTTNINGGATAN 88 B¹ STOCKHOLM - Tel. Norr 30 36. Elever emottages även.

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-
stam, Götbergsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

Viktiga frågor ha behandlats, såsom
frågan om rätt till arbete för ung och
gammal, moderskapsproblemet, rasfrå-
gan, gift kvinnas rätt till statstjänst,
folkskolan som bottenskola, änkepen-
sionering, fredsfrågan och obligatorisk tand-
vård i skolorna.

Klubben är representerad i Fattigvårds-
styrelsen, Kommunalfullmäktige Barna-
vårdsnämnden samt Nykterhetsnämnden.

Styrelsen består av fruarna: Anna
Åberg, ordf., Jenny Wallin, sekr., Augusta
Resare, kassör, Anna Andersson, Annie
Fredriksson, Mia Danielsson och Anna
Lindberg, kommissionär, fru Jenny Wallin.
Med kamrathälsning.

Anna Gustafsson.
Ordf.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska
kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges
Socialdemokratiska Kvinno-
förbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel.
Norr 244 36. Upplandsgatan 85,
Stockholm.

Expedition: Anna Svensson,
Grindsgatan 10, III, Stockholm
Sö. Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris:
Helt år kr. 3.—, halvt år kr.
1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre,
textsidan 40 öre per mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.
Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr
244 36. Expeditionsförare: Fru
Hulda Flood, Upplandsgatan 1, 3
tr. ö. g. Tel. Norr 288 86.

**Stockholms stads o. läns soc.-
dem. kvinnodistrikt.** Adr.: Ordf.
fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10,
Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand,
Bromsten.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-
dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen
i varje månad kl. 7,30 e. m.
Obs.! Lokal i O-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte 1:sta måndagen i varje
månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, Käll-
vägen. Ordf. Nelly Thuring, Barbro Stigs-
dottersvägen 112. Tel. Enskede 15 91.
Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

NOTARIAVDDELNINGEN

uppsätter Kontrakt, Testamenten och Äktenskapsförord.
Kassafack uthyras.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

**Nyköpings soc.-dem. kvinno-
klubb** har möte 3:dje tisdagen i varje må-
nad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb
(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde
1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b.
Obs.! Ändrad lokal.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65,
3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

**Vasastadens soc.-dem. kvinno-
klubb** har ord. möte 1:sta fredagen i
varje månad Torsgatan 42, kl. 7,30 e. m.
Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs.: Ändrad lokal.

Styrelsen.

**Kungsholms soc.-dem. kvinno-
klubb** sammanträder 1:a onsdagen i varje
månad kl. 7,30 e. m.
Ordf. fru Vilma Eriksson, St Eriksg. 47.
Tel. Kungsh. 1244.

**Föreningen för Hembiträden i
Stockholm** håller möte varje torsdag
kl. 8,30 e. m. i Studiehomet, Drottning-
gatan 88, 1 tr.

Styrelsen.

**Billesholms soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ord. möte i Folkets Hus i
Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad
kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54,
Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström,
Ljungsgård, Billesholms gruva. Styrelsen.

**Eskilstuna soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 1:sta mån-
dagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets
Hus lilla sal.

Styrelsen.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 2:dra och 4:de måndagen i
varje månad kl. 7,30 e. m. Studiecirkeln
torsdagar kl. 8 e. m.

**Södra Förstäderas soc.-dem.
kvinnoklubb** håller möte tredje tisd-
agen i varje månad kl. 7,30 e. m. i biblio-
tekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin,
Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru
Karin Käll, Hägerstensg., Aspudden, Tel. 5 28.

**Göteborgs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta tisdagen i måna-
den kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal;
3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14
kl. 8 e. m.

Styrelsen

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte första torsdagen i varje
månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, sal 7.
Ordf. fr. Anna Ekberg-Åkesson, Smedstorgsg.
28. Tel. 88 13. Korresp. sekr. fru Matilda Pet-
tersson, Östra Förstadsgat. 10 B. Tel. 106 40.

**Hässelby soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra och 4:de onsd-
agen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus
B-sal.

Styrelsen.

**Nynäshamns soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra månd. i varje
månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus A sal.
Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta tisdagen i varje månad
kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och
3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

**Sundbybergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta onsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

**Södertälje soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 3:dje mån-
dagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Fol-
kets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets
Hus. Tel. 2 37.

Styrelsen.

Tillberga soc.-d. kvinnoklubb
håller ordinarin möten 1:sta och 3:dje mån-
dagen i varje månad kl. 8,30 e. m. i Fol-
kets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i
månaden kl. 6,30 e. m. i Folkets Hus,
Tumba.

Styrelsen.

**Turebergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra måndagen i varje
månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf.
fru Anna Ahlzen, Tureberg.

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7,30
e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.